

Medzinárodné dohovory k chemickým látkam

RNDr. Nataša Horečná
SAŽP-COHEM Bratislava

natasa.horecna@sazp.sk

02/60201614

SLOVENSKÁ
AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

Obsah

- **Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov**
- **Protokol o POPs k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia**
- **Štokholmský dohovor o POPs**
- **Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o POPs**
- **Bazilejský dohovor**
- **Rotterdamský dohovor**
- **Aarhuský dohovor**
- **Protokoly k ozónovej vrstve**

Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov

- **Tzv. Ženevský dohovor (Ženeva, 13.11.1979;**
- **ČSFR pristúpenie v r. 1984**
- **SR sukcesia 28.5.1993**
- **Protokol o znížení acidifikácie, eutrofikácie a prízemného ozónu**
- **Protokol o ťažkých kovoch**
- **Protokol o ďalšom znižovaní emisií síry**
- **Protokol o obmedzovaní emisií prchavých organických zlúčenín alebo ich prenosov cez hranice štátov**
- **Protokol o znižovaní oxidov dusíka alebo ich prenosov cez hranice**
- **Protokol o perzistentných organických látkach**

Protokol o POPs Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov

- Prijatý dňa 24. júna 1998 v Aarhuse.
- SR súhlas s pristúpením k Protokolu o POPs a ratifikácia 30.decembra 2002
- SR platnosť 23.10.2003 (Oznámenie MZV SR č. 367/2003)
- Súčasťou tohto protokolu je osem príloh, ktoré stanovujú zoznam látok, emisné limity vybraných látok, BAT na znižovanie koncentrácií POPs, časový harmonogram pre uplatnenie emisných limitov, zoznam nových a jestvujúcich stacionárnych zdrojov ako aj odporúčané opatrenia na znižovanie emisií POPs z mobilných zdrojov. Tieto prílohy sa týkajú 16 látok
- Cieľ: kontrola, zníženie, alebo vylúčenie vypúšťania, emisií a únikov POPs

Štokholmský dohovor

Štokholmský dohovor o POPs (12 látok +10)

- V súčasnosti ho podpísalo 179 krajín
- Prijatý dňa 22.5.2001 v Štokholme
- Nadobudnutie platnosti 17. mája 2004 na základe článku 26 ods. 1 ŠD aj v SR(Oznámenie MZV SR č. 593/2004)
- Cieľom je ochrana zdravia a životného prostredia pred perzistentnými organickými látkami (POPs)

Závazky vyplývajúce zo ŠD

- zákaz výroby a používania POPs uvedených v príl. A (čl. 3.1.a)
- obmedzenie výroby a používania DDT, (PFOS (čl. 3.1.b) príl. B
- zákaz, obmedzenie dovozu a vývozu týchto látok (čl. 3.1.a čl. 3.2.)
- zníženie celkového množstva PCDD/F a HCB a PCB uvoľňovaných z antropogénnych zdrojov (príl. C) príp. vylúčenie
  - spaľovne odpadu
  - cementárenské pece spaľujúce nebezpečný odpad
  - výroba celulózy
  - metalurgický, železiarsky, oceliarsky priemysel
  - spaľovanie dreva a biomasy
  - výroba chlórphenolov
  - krematóriá
  - motorové vozidlá, kafilérie, farbenie a vyčiňovanie koží a textílií
- environmentálne vhodné nakladanie s POPs odpadmi

12 pôvodne zaradených POPs do príloh ŠD

■ Príloha A (eliminácia - vylúčenie)

- **pesticídy:** Aldrín, Clórdan, Dieldrín, Endrín, Heptachlór, HCB (hexachlórbenzén), Mirex, Toxafén
- **priemyselná chemikália:** PCB

■ Príloha B (reštrikčné opatrenia - obmedzenia)

- **pesticíd:** DDT ¹/₂

■ Príloha C (neúmyselne vznikajúce POPs)

- **medziprodukty:** polychlórované dibenzo-p-dioxíny (PCDD) a dibenzo-p-furány (PCDF)
- **polychlórované bifenyly** (PCB)

Novozaradené POPs do príloh ŠD

Príloha A

pesticídy :

chlórdekón - insekticíd,

alfa - hexachlórcyklohexán (a-HCH) - insekticíd,
medziprodukt pri výrobe lindanu

beta - hexachlórcyklohexán (b-HCH) - insekticíd,
medziprodukt pri výrobe lindanu

lindan - ošetrovanie dreva, vo verejnom zdravotníctve
a veterinárstve,

endosulfán – insekticíd

pentachlórbenzén (PeCB), (A, C) - retardér horenia, fungicíd,
neúmyselná produkcia

Nové POPs II

Príloha A

priemyselné chemikálie:

hexabrómbifenyl (HexaBB), spomaľovač horenia

hexa a heptabrómdifenyl étery spomaľovače horenia, v synt. vláknach. Sú súčasťou komerčne vyrábaného oktabrómdipfenyl éteru (Octa BDE)

pentabrómdifenyl éter (c-pentaBDE) a tetrabrómdifenyl éter (tetra BDE), spomaľovače horenia v polyuretánovej pene,

Príloha B

priemyselné chemikálie:

perfluóroktánsulfonát (PFOS), fotoprístroje, antireflexné nátery, polovodiče, požiaru pena, LCD priemysel, elektrické a elektronické časti, insekticíd proti termitom, koberce, koža, textílie, čalúnenie, papier, guma

Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o POPs

a o zmene smernice 79/117/EHS v znení neskorších predpisov

- Zákon č. 127/2006 Z. z. o perzistentných organických látkach a o zmene a doplnení zákona
- č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 756/2010, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o POPs-prílohy IV,V

Bazilejský dohovor

Dohovor o riadení pohybu nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní

- podpísaný v Bazileji, 22.3.1989
- ČSFR pristúpenie r. 1991
- SR notifikovala pristúpenie 28. mája 1993
(Oznámenie MZV SR č.60/1995),
- nadobudol platnosť 5. mája 1992

**Dodatok k Bazilejskému dohovoru (New York 22.9.1995,
listina o prijatí SR uložená 11.9.1998)**

BD – typy odpadov s chemic. látkami príbuznými so ŠD

PRÍLOHA I

Skupiny odpadov, ktoré podliehajú kontrole

Y4 odpady z výroby, prípravy a použitia pesticídov a fytofarmák

Y5 odpady z výroby, prípravy a použitia chemických prostriedkov na ochranu dreva

Y6 odpady z výroby, prípravy a použitia organických rozpúšťadiel

Y10 odpadové látky a predmety obsahujúce polychlórované bifenyly (PCB) a/alebo polychlórované terfenyly (PCT) a/alebo polybrómované bifenyly (PBB) alebo nimi znečistené

Y39 fenoly, zlúčeniny fenolov vrátane chlórovaných fenolov

Y40 étery

Y41 halogénované organické rozpúšťadlá

Y43 všetky materiály obsahujúce polychlórovaný dibenzofurán

Y44 všetky materiály obsahujúce polychlórovaný dibenzo-p-dioxín

Y45 organohalogénové zlúčeniny, iné ako látky uvedené v tomto dodatku (napr. Y39, Y41, Y42, Y43, Y44)

PRÍLOHA II

Skupiny odpadov vyžadujúce osobitnú pozornosť

Y47 zvyšky vznikajúce pri spaľovaní domového odpadu

Rotterdamský dohovor

Rotterdamský dohovor o prioritne oznamovanom schvaľovacom postupe nebezpečných chemických látok a pesticídov v medzinárodnom obchode (PIC)

- **podpísaný v Rotterdame 11. september 1998**
- **Európske spoločenstvo pristúpilo 20.12.2002**
- **nadobudol platnosť 24. februára 2004**

Chemické látky RD spoločné so ŠD

Príloha III

CHEMIKÁLIE PODLIEHAJÚCE POSTUPU UDEĽOVANIA PREDBEŽNÉHO SÚHLASU PO PREDCHÁDZAJÚCOM OHLÁSENÍ

Aldrín

Chlórdan

DDT

dieldrín

endosulfán

heptachlór

hexachlórbenzén

lindán

polybrómované bifenyly (PBB)

polychlórované bifenyly (PCB)

polychlórované terfenyly (PCT)

Synergia 3 dohovorov

Cieľom je :

- ochrana zdravia a životného prostredia pred škodlivými alebo nezvratnými účinkami nebezpečných chemických látok a odpadov
- Ochrana pred haváriami
- Boj s nelegálnou prepravou a obchodovaním s nebezpečnými látkami a odpadmi
- Zber informácií a prístup k nim
- Zavádzanie nových technológií a know-how
- Príprava národných pozícií pre stretnutia Konferencií zmluvných strán a iných orgánov 3 dohovorov
- Spolupráca v oblasti vývoja, výskumu

Stav synergie v SR

- V SR sú spolupráca a zodpovednosti rozdelené do MH SR, MPoSR, MŽP SR, MZ SR
- Výmena informácií, dokumentov
- Spolupráca Kontaktných bodov
- Tvorba spoločných dokumentov pre EÚ
- Spoločná politika pri napĺňaní cieľov
- Návrh na vytvorenie orgánu na zastrešenie všetkých 3 dohovorov
- Vytvorenie Národného centra BD pre región SVE

Aarhuský dohovor

Aarhuský dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia

- **podpísaný v Aarhuse 25.júna 1998**
- **Európske spoločenstvo podpísalo 28. júna 1998**
- **vstúpil do platnosti 30. októbra 2001**

Protokoly k ozónovej vrstve

■ Viedenský dohovor o ochrane ozónovej vrstvy

- prijatý vo Viedni 22. marca 1995,
- v SR postupnosť 27. marca 1995

<http://www.unep.org/ozone/>

■ Montreálsky protokol o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu

- prijatý v Montreali 16. septembra 1987,
- SR podpísala 28. mája 1993 (Oznámenie MZV SR č.140/2000)

<http://www.unep.org/ozone/>

■ Londýnsky dodatok k Montreálskemu protokolu o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu

- prijatý v Londýne 29. júna 1990,
- SR súhlasila 15. apríla 1994

<http://www.unep.org/ozone/>

■ Kodaňský dodatok k Montreálskemu protokolu o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu

- prijatý v Kodani 25. novembra 1992,
- SR pristúpila 8. januára 1998,
- v SR nadobudol platnosť 8. apríla 1998 (Oznámenie MZV SR č.343/1998)

<http://www.unep.org/ozone/>

Zdroje informácií k uvedeným dohovorom

www.pops.int

<http://www.basel.int>

<http://www.pic.int>

[http://www.minzp.sk/eu/medzinarodne- dohovory](http://www.minzp.sk/eu/medzinarodne-dohovory)

[http://ec.europa.eu/legislation/index sk.htm](http://ec.europa.eu/legislation/index_sk.htm)

<http://www.chem.unep.ch/pops/alts02.htm>

<http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1677>

<http://www.recetox.muni.cz>

<http://www.unido.org/pops>